Sebaſtianus Brant

Debuimus totum lector tibi candide: iuris
  Canonici curſum pollicitum: ecce tenes.
Nam puto te dudum decretum habuiſſe vetuſtum:
  Quod tibi conſimili preſſimus ere nota:
Credo etiam Noni te nunc decreta tenere
  Gregorij: eſt noſter paruus ⁊ iſte liber.
Ecce etiam Sexti preclarum opus atqꝫ decor:
  Mox quoqꝫ Clementis concomitat̃ opus.
Hic aliud cernis: addit tibi multa Johannes
  Andree in gloſis: que tibi nemo prius.
Signa vides: preſſaſqꝫ notas: tu cetera penſa.
  Deinde repenſabis totum opus ere leui.

Uia prepoſterus eſt ordo prius
humana ſubſidia petere vt illis deficiē
tib⁹ diuini fauoris grã poſtulet.de ꝯſe.
¶ di.j. omnis chriſtianus in fi. Idcirco
ego Joh.an.Bonienſis in omībus iu/
uenis:inter decretoꝝ doctores licet mi/
nimus:tñ indignus cupiēs huius opis
mei fore principiū ad inuocationem honorē ⁊ laudē no/
minis Jeſu chriſti. qꝺ qñ recolo flectere debeo genua
ſaltem corde.ꝫ. de imu.eccle.decet. prius ad eū inquārū
poſſum humiles porrigo preces:vt non ponderatis hu
manis demeritis ſui ſola clementia in me ſui celeſtis ir/
rigui:vel regni grãm influat ſcientie ⁊ eloquentie: ſup/
plendo defectum:agendo ingenij modulum et memorie
quantitatē:vt poſſim ſcripturaꝝ huius libri veritatem
pandere:errores fugare:enigmata reſerare:nodos ſol/
uere:obſcura dilucidare:⁊ dubia declarare.ꝫ.de reliqui.
c.j.Uel vt ſic ꝯſeruetur et augmentet̄ ſcientia virtus ⁊
Pš.83 grã in meipſo:vt iuxta verbum pš.Cum de virtute am
bulem in virtutē.de pe. di.ij.dum ſanctam.plantet̄:edi
ficet̄:roboret̄ ⁊ cōſeruetur huius iuris ſcientia in menti
bus deſiderantiū auditoꝝ.xxiiij.q.j. aduocauit in fi.vt
ꝑ eā ipſoꝝ honorificata ⁊ ditata ſint corpora.ꝫ.de pre/
ben. de multa in fi. ipſorūq̄ corporū mēbra reddantur
iuſticie ſeruitura:vt.xlvij.di.omnes.Ut ſic erudite ſint
anime. ⁊ a deo plene induteq̄ iuſticia beatitudinem me
reant̄.de pe.di.ij.illa aīa.⁊.c.ſequen.Sit aūt hoc opus
memoriale ꝓuectis:iuuenes inſtruat:cū paribus confe
rat:⁊ deſides excuſſo negligentie ſomno.ꝫ. de homi.pro
humani. aſſiduos ⁊ vigilantes reddat ad ſtudiū:vt ſer
mo meus ſcintillā amoris hui⁹ ſcientie in eis inueniens
in illā fluat ⁊ nutriat:vt cū creuerit flammā digniſſimā
faciat.de peni.di.ij.ſi ſermo.Laudantes igit̄ hoc opus
melioribꝰ rōnibus roborātes:⁊ merito reprehendentes
amplector:detrahētibus aūt nō reſiſto:ſed velut agnus
coram tondente nō aperiā os meū.de peni.di.ij.ſi enim
inquit ad fi.prime colūne.paratus ab anniculo doceri.
xxiiij.q.iij.c.j. Aſſcribat̄ igit̄ inſufficientie mee quicqd
in hoc opere reprehendēdū extitit: me tñ reddāt aliq̄liter
in his excuſatū ꝯgnoſcēde veritatis affectus:⁊ nō debi
lis amor quē corde gero fixum ad ſtudium: ⁊ ſtudentes
q̄bus attrahor et abſolute compellor manū ad calamū
mittere:licz ad id inſufficientiſſimū me cognoſcam.Si
quid aūt ibi fuerit nota dignū et vtile: prius diuine po
tentie.ſcꝺo reuerendiſſimo patri ſub cuius vmbra qui/
eſco:⁊ doctor ſedeo.lz indignus:dño Guidoni de abay/
ſio archidiacono Bonoñ. ex cui⁹ ſcriptis et dictis q̄ nō
in gloſas recipio ſed in textū: ⁊ maxime lectura ꝑ ipſuz
ſuꝑ libro decretoꝝ nouiter compilata infraſcripta colle
Additio gi.(Hoc ⁊ quod ſequit̄ honoris ſui cā dictuz fuit.Ipſe
eni me gratis doctorauit.Jo.an.).Et licz omniū peri/
toꝝ huius iuris dicta vel ſcripta ſuo iudicio putem eſſe
ſummiſſa vt quod approbat approbatū: ⁊ quod repro/
bat habeatur a ſingulis reprobatū.filiali tamen auda/
cia huius operis ſcripta ſui correctioni ſubijcio. ⁊ profi
teor me tenere quod approbat:⁊ nō tenere quod repro/
bat. Et ſi qua in h̄ ope ſuis dictis vel reſcriptis eſſent
cōtraria:habere rogo illa ꝓ non ſcriptis:⁊ ꝑ hoc cūctis
pateat me reprehendi non poſſe:vt.xxiiij.q.j. hec eſt fi/
des.de ſum.trini.damnamus in fi.

Bonifacius eps ea rōne motus qua in ꝓnci
pio ſcꝺi tertij quarti ⁊ quinti libri decreta
lium:querere nō ſolem⁹ de his q̄nq̄ vel ſex
que ſūt in cuiuſlibet libri ꝓncipio attendē/
da.ſed in principio voluminis ſufficit q̄ſiuiſſe in princi
pio huius.vj.libri.licz nō idē ſit auctor:q̄rere pretermit
tā: vt ſic breuitatis cauſa ad ea ſufficiat remiſiſſe que
in principio Greg.cōpilationis ꝑ Ber.notata fuerūt.
Et lz antiqua ſit rhetoricoꝝ altercatio an ſalutatio ſit
pars eple:id eorū diſputationi et ſolutioni relinquens
hoc ꝓemiū in quattuor diuido ptes. In quaꝝ ꝓma ſa/ Diuiſio
lutatio ponit̄ vſq̄ ibi: Sacroſancte. In ſcꝺa exordiū: proemij
vſq̄ ibi : Sane.
In tertia narra/
tio vſq̄ ibi:Uni
uerſitati.In q̄r/
ta cōcluſio . vſq̄
in fi.Primo igi/
tur dñs Bonifa
cius doctores et
ſcholares moran
tes bonoñ . ſalu/
tat et benedicit.
Scꝺo exordien/
do dicit ꝙ inten/
dit ſollicite circa
commoda ſubdi
torū et volunta/
rie laborat. ⁊ in/
terdum totis no
ctib⁹ vigilat an/
tiqua iura decla/

Sexti libri decretaliū in cōci
lio Lugdunēſi ꝑ Bonifaciū
octauū editi cōpilatō illuſtra
ta ſummulis: diuiſiōib⁹ ac q̄
buſdā alijs additiōib⁹ ex no
uella Jo. an/
dree oportu
nis ī locis: vi
gili lucubratō
ne in vrbe Ba
ſilea exarata.

b Onifa/

rando ⁊ noua condendo:vt ipſoꝝ ſcādala tollat ⁊ lites Cur iura
reprimat:ad qꝺ ſe teneri fatet̄ ex officio diſpenſationis antiq̄ de/
ſibi credite:eo ꝙ preeſt ſancte ro.eccl'ie: q̄ a deo prelata clarantur
fuit cūctis eccl'ijs:⁊ effecta toti⁹ orbis magiſtra.Tertio ⁊ noua cō
narrat ſe a multis requiſitū inſtāter vt elucidare debe/ dunrur
ret:q̄ extrauagātibus editis poſt cōpilationē Greg.ix.
ab ipo vel alijs roma.ponti.teneri: ⁊ que refutari debe
rēt:⁊ q̄ fuerint auctores ipſarū.Qꝺ efficere deſiderans
ꝑ tres noiatos in lr̄a extrauagātes ipſas fecit diligen/
tius recenſeri:quarū multe reſecate fuerunt: q2 tēpora/
les vel iuri ꝯtrarie vel ſuꝑflue:reliquas in melius refor
matas cū vtilibus ꝯſtitutionibus ꝑ ipm nouiter editis
mādauit in vnum librū redigi:⁊ ſub debitis titulis col/
locari.Illū q̄q̄ librū vult adiungi quinq̄ libris decre/
taliū.⁊ vocari ſextū:cū ſenarius numer⁹ ſit ꝑfectus.Di Cur ſext⁹
cit demū ꝙ ideo nō mandauit has ꝯſtitutiones in cōpi dicatur
latione Greg.ſub ſuis titulis poni: q2 oportuiſſet mul/
tos libros deſtrui ⁊ nouos fieri cū maximis laboribus
⁊ expēſis.Quarto cōcludendo mādat ipſis doctoribus
et ſcholaribus ꝙ ipm librū mature cōpoſitū quem eis
ſub bulla trāſmittit affectuoſe recipiāt illo vſuri in iudi
cijs ⁊ ſcholis:⁊ ꝓcipit ꝙ vlterius non recipiant nec pro
decre.habeāt aliq̄s ꝯſtitutiones ro.pon.editas poſt cō
pilationē Greg.ix.q̄ in ipſo ſexto libro inſerte vel reſer/
uate nō ſint.h.d.ꝓemium. a Bonifacius. Ex ꝓde bonifaci⁹
ceſſoribus ſuis eiuſdē nois lz ipſe fuerit octauus: credo
ꝙ vnicā decre.habuimus.ſ.ꝫ.de preſump.nullus. (In Additio
decretis tamen habet̄ de Bonifacio.lxxix.di.§.ſi queri
tur.xcvij.di.c.j.et.ij.xij.q.j.cū deuotiſſimā.de ꝯſe.diſ.j.
vaſa.ſm Arch.) Et dicit̄ Bonifacius q̄ſi bona facies
⁊ vere eſt ꝯſonās nomē rei ꝓut eſſe debet.xxj.di. cleros
de ꝓbē.cū ſcꝺm.inſti.de dona.§.eſt ⁊ aliud.Bonū igit̄
imo optimū opus fecit noſtrū ius cañ.illuminādo: et ꝑ
declarationes antiquoꝝ iuriū ⁊ ꝑ editiones nouoꝝ: vt
ꝫ.ſequit̄.Sed ſolēt iuuenes dubitare qua rōne mutet̄ Quare no/
nomen in creatione ro.pon.cum nois mutatio ꝓhibita mē in crea/
ſit.C.de mu.no.l.j.hic eni prius vocabat̄ Benedictus: tōe roma.
modo Bonifacius eſt noiatus. Innocēti⁹.iiij. ꝓus Si pō.mutet̄
nebaldus.Greg.x.prius Theobaldus.Celeſtin⁹.v.ꝓus
Petrus.Reſpōdet̄ hoc fieri ad oſtendēdū ꝑ mutatio/
nē nois factā mutationē hois: cū eni prius eſſet purus
homo:nunc vicem veri dei gerit in terris.ꝫ.vt ec.bene.

vt nrm̃.vel ideo q: om̄is actio chriſti nr̄a eſt inſtructio
ſ.de elec.ſignificaſti.ij.q.j. de⁹ oĩpotẽs:ſed in ꝓmotiõe
Petri mutatũ eſt ſibi nomẽ cũ primo vocaret ſimõ.xxj
di.in nouo.ſed ro.pon.vicẽ petri gerit.ſ.q̃ ſi.ſint legi.ꝑ
venerabilẽ.vñ ad ei⁹ inſtar primeuũ mutãdũ eſt ſibi no
men. Preterea
equũ fuit muta/
tiõez fieri: q: poſ
ſet ꝓmot⁹ turpe
originale nomen
hr̄e. pone exem/
plũ.ſ. de elec. ꝑ
inq̃ſitionẽ.vñ nõ
eſſet equũ ipm̄ il
lo nomĩe vocari.
Lex aũt ꝺ muta
tione noĩs frau/
dulẽta ĩtelligit.
quare papa ſi corona/tione ſe ſcribat epm̄ — a ¶ Ep̃s. Ante ꝯſecrationẽ ⁊ co ronationẽ ſic ſcri bit. Bonifacius elect⁹ ep̃us. ⁊ ad de q̃ꝺ dicã in fi.

fi.ꝑ pa.in ꝯſti.habita. f ¶ Bononie.(Etymologiam nois ponit ꝭ Jo.mo. Et qñ hic cepit eſſe ſtudiũ.vide in cleme.j.de magiſ.in glo.dicit.)q̃d de alijs: dic vt nõ.in ꝓemio Greg. cõpilatiõis. g ¶ Cõmorãtibus. Multi morant q̃ pax ſtudẽt:⁊ hos forte curialiter reprehẽdere voluit ſm̄ Ho/ ſtieñ. h ¶ Bñ dictõez. Et bñdi ctionẽ prelati de uote ſuſceptã ve nialia remittunt ad hec.j. q.j. di/ ctum.⁊.c.maledi cã.⁊.c.ſequẽ. Si cut ꝑ generalem ꝯfeſſionẽ ⁊ orati onem dñicam.de peni.diſtic.iij.de q̃tidianis. Per aquã bñdictam. de conſe. diſt.iij. aquam. Per ele/ moſynam et ieiu nia.de pe. diſ.iij. Addi.

a b ciusep̃s ſeruus ſeruorũ dei:
c d dilectis filijs doctoribus et
e f ſcholarib⁹ vniuerſis bonoñ.
g cõmorantibus ſalutem ⁊ apo
h S ſtolicã benedictionez.
Acroſancte romane ec
i cleſie cuius imperſcrutabilis di/
uine ꝓuidentie altitudo: vni
k uerſis diſpoſitione incõmuta
l bili ꝓtulit eccl'ijs:⁊ totius or/
bis precipuũ obtinere voluit
m magiſtratũ:regimini ꝓſiden/

tes ſollicitamur cur' ꝯtinuis
et aſſidua meditatione vrge/
n mur:vt iux credite nobis di/
ſpẽſationis officiũ ſubditorũ
o cõmodis: ĩ q̃x ꝓſperitate vti
p q cp ꝓſperamur iugi(cuiuſtũ no/
bis ex alto ꝯceſſuz fuerit) ſol
licitudinis ſtudio intẽdam⁹.
Amplectimur q̃ppe volunta
r rios ꝓ ipſox q̃ete labores: et
s noctes quãdoq3 trãſimus in
ſomnes:vt ſcandala remoue/

Nouẽ ordines ſm̄ canones — li.ſup data. Et quare ſe vocet ep̃m cuz ſint in eccl'ia dei dignitates ep̃ali maiores dubitari ſolet.dic.ix. ordines in eccl'ia.xxj.di.cleros.et.xxiij.di.ep̃s.et.c.ſeq̃n. Iſtorũ
Ep̃alis ordo ẽ maior — aũt ordinũ ep̃alis eſt maior:q: nullum ipſo eſt inuenire maiorẽ vel parẽ.fa.q nõ.xxj.diſ.in nouo in prin.ij.glo. et.xxxij.diſ.c.j.nõ ergo a dignitate ſed ab ordine volẽs nuncupari ſe vocat ep̃m:⁊ eſt ꝯ theologos q̃ dicunt ſo/ lũ eſſe ſeptẽ ordines. Dicunt enĩ q ep̃alis ⁊ pſalmiſta/ tus nõ ſunt ordines:ꝓ eo q certũ officiũ circa confectio nem eucharistie non eſt illis ordinibus deputatum:nos iuriſte ꝯ per iura ꝓdicta.de hoc.ſ.de pur.cano.q̃tiens.
Seru⁹ ſeruorum — b ¶ Seruus ſeruox dei. Nõ ſimpliciter ſe dicit ſeruũ: ſed ſeruũ ſeruorũ dei.quaſi de his q̃ ſunt foris nihil ad eũ.ij.q.j.multi. Vel q: his nõ ſeruit q̃ deo nõ ſeruiunt: ſed illos iudicat. his aũt qui ſeruiũt ſeruit:vt.j.de offi. lega.officij. Vel dic ſeruox dei. ſcz apl'ox petri ⁊ pauli q̃x vices gerendo ſeruire ipſis dicit.ad hoc.j.q.vij.quo tiens. Vel ex nimia humilitate ꝭ dicit ſm̄ quã negat ſe vniuerſalẽ papam.xcix di.ecce.⁊ ſubmittit ſe iudicio ſe culari.ij. q.vij. nos ſi. et voluntarie purgationi.ij.q.v.
Addi. mandaſtis.vel dic vt nõ.in proemio Grego. (Legitur in chronica Marti. q beatus Gregori⁹ fuit primus q̃ ſic ſe ſcripſit.habet hec clauſula.j.q.iij.ſaluator. in ti.⁊ c.ex multis.in ti.xxx.q.iij.c.ij.in ti.de ſen.excõ.relatum
Quos pa. vocet filios ⁊ q̃s fr̄es — in fi.ſm̄ archi. Jo.an.) c ¶ Filijs. Quos papa vocet fi lios: ⁊ quos fratres.dic vt.ſ.de cri.fal.q̃ grauí. Et lz aliquis ep̃us eſſet in ſtudio bonoñ.ſcholaris vel doctor nõ eſt ꝓpterea reſcriptũ vitioſum:q: generali⁹ inſpici/ mus:nec eſt curandũ de modico.de ꝯſe.di.ij. reuera.ſ.
De officio doctoris — de ſimo.⁊ ſi q̃ſtiones.d ¶ Doctoribus. Doctor dicit a docendo.⁊ debet eſſe caut⁹ ne ꝓferat tacẽda vel dicẽda reticeat.xliij.di.ſit rector in prin.⁊ debet ſeipm̄ ⁊ verba ſua ſm̄ audientiã capacitatẽ ⁊ ingeniũ coaptare. viij.q j.oportet.q̃ enĩ ea docet q̃ ab auditoribus intelligi non valent:nõ cox vtilitatẽ ſed ſui oſtentationẽ facit. xliij. di.§.vlt.nec debet eſſe arrogans ſed humilis. de ma.et obe.c.vlti. nã habet hoc ꝓpriũ doctrina arrogantiũ vt humiliter neſciãt ꝓferre q̃ docẽt:⁊ recta q̃ ſapiunt recte miniſtrare non poſſint.xlvj.di.c.j.⁊ doctores vniuerſi/ tatem faciunt.ſ.de ꝯſti.ex lr̄is. e ¶ Scholaribus. A ſchola dictis.q̃ꝺ grecũ latiẽ dicit vacatio.vide.j.ne cle.
Priuilegiũ ſcholarium — vel mo.c.ij.in ꝓn. Jo.an. Priuilegiati aũt ſunt ſchola/ res in his q̃ habentur.ff.faml. her.l. que pater ⁊.C.ne

ſane cauendũ. Et ꝑ euchariſtiã deuote ſumptã.de ꝯſe. di.ij.cũ om̄e. Per vnctionẽ extremã.ſ.de ſa.vnc.c.vno ad prin. Per deuotã pectoris tunſionẽ. de pe.diſ.j.tres ſunt actiones:ſm̄ Hoſti.q̃ hoc nõ.de pe.⁊ remiſ.oĩs.⁊ q̃ꝺ dixi de remiſſiõe venialiũ intelligas vex in eo q̃ nõ eſt in mortali:vt nõ.de pe.di.j.ꝑfecta.in vlt.glo.morta le enĩ ſine veniali põt dimitti.ſed nõ ecõuerſo:q: morta le opponit charitati:veniali feruori charitatis:ſublato ꝟo priori tollit poſterius:ſed nõ ecõuerſo.
S Acroſancte.(Hoc ꝓemiũ ſm̄ Joꝭ.mo.diuiditur in quattuor partes. In exordium. Narrationẽ.j. §.ſane. Argumẽtationẽ.j.§.quẽ librũ. Cõcluſionem.j. §.vniuerſitati. Primã ſubdiuidit in duas. In exordiũ generale. Scd̃o in magis concretum ⁊ ſpeciale. In pri mo tangit eminentiã rõne eccl'ie in preſidentia ⁊ in ſub ditorum cura. Scd̃o eius eminentiã iuriũ antiquorum declaratione nouox editione.ibi: Et quas. Scd̃a prin cipalis ibi: Sane. Primo narrat de cauſa efficiẽti prin cipali. Scd̃o ibi: Per venerabiles. de cã efficienti non principali ſed cooperãte vel inſtrumentali. Tertia ibi: In q̃bus.fnĩe huius operis ex narratis concludit. Ter tia principalis ꝑmo narrat operis ꝑfectionẽ ex numero ſenario. Scd̃o ibi: Nec ſine cã.ex diſpendiorũ.expenſa/ rũ ⁊ laborũ euitatione. Quartã nõ ſubdiuidit Jo.an.) Addi. Exordiũ:⁊ ideo ſacroſancta dicit. q: ꝯſecrata fuit mar tyrio apl'ox petri ⁊ pauli.xxj.di.q̃uis.xxij. di.ſacroſan cta.j.de elec.fundamenta.⁊ de reliqui.c.j. i ¶ Imper ſcrutabilis.vnde: O altitudo diuitiarũ ſapiẽtie ⁊ ſcien/ tie dei q̃ imperſcrutabilia ſunt iudicia eius et inueſti/ gabiles vie eius.ad Ro.xj.⁊ de peni.di.iiij.ſi ex bono.
k ¶ Incommutabili.xxij.q.iiij. incommutabilis.ſ.de ſum.trini.firmiter. l ¶ Pretulit. Per illa verba: Tu es petrus ⁊c.xxj.diſtin.in nouo.et.ca. ſequen.vel paſce oues meas.de elec.ſignificaſti. m ¶ Magiſtratum. xxj.diſt.c.j.et.ij.ſ.de ſum.trini.c.damnamus. ad finẽ. ſ.de priui.antiqua.C. de ſacroſanc.eccle.l.iubemus.et .j.ti.proxi.c.vno. n ¶ Diſpenſationis.xliij. diſtin.di ſpenſatio. o ¶ Commodis. In his precipue quibus animarum ſaluti conſulitur.j.de preben.c.j.de conſti.c. vlti.cum ſi. p ¶ Proſperamur.j.de offi.lega.officij. q ¶ Iugi: Id eſt continuo. r ¶ Labores. Idem dicit iperator in auc.vt diui.iuſ.ſubſe.ha.in glo.que eſt in prin.coll.viij. s ¶ Inſomnes. In auc.vt iudi.ſine

quoq; suffra. in p̄n. col. j. ¶Formas. C. de ve. iu. enu. l. ij. §. sed q̄ diuine. b ¶Declaratione: Vt. ī. de elec. sta/tutū. de p̄bē. q̄ sepe. cū silibus. c ¶Iuriū. Nūc antiq̄rū inuocatōe ꝟbū clemētis. ī. ð p̄bē. c. j. cū si. d ¶Possibile. h. d. q̄ natura est itroductū plura esse negocia q̄ꜫ vocabula. ff. de p̄scrip. ꝟ. l. natura. ¶Sanc. Narratio. f ¶Prouide. C. de no. co. cōpo. in prima ꝯstitutōe. g ¶Vtiliter. di. iiij. erit Ioh. an. h ¶Ab eo. Vt ī. de resc̄p. c. j. de testi. c. j. et. ij. de decl. ca. j. de her. c. j. de resti. in integrum. c. j. i ¶Alijs. Vt p̄ te. ī. videbis. k ¶Successiue. Et sic successiue sic ordinate poni debuerunt: vt ex ordinatōe ip̄arū q̄s p̄or fuerit pateat: vt i p̄ma ꝯsti. C. de no. co. cōpo. q̄ð i hui⁹ libri cōpilatōe bn̄ obseruaṫ: vn̄ si q̄ decretales Gre. ix. ponūṫ i ti. ille sūt p̄me Bonifacij sꝫ sūt scðe vl time. In decreta lib⁹ tn̄ eiusdē auctorꝭ dici solꝫ q̄ h̄ ordo nō sp̄ fuaṫ q̄ð solet ꝑbari. s̄ de offi. archi. ad h̄. ꝛ. c. vt nr̄m. s̄. q̄ fi. sint leg. cām j. ꝛ. ij. l ¶Auctorib⁹. sicut erat in decre. Gre. ix. ī. de resti. in integ. c. j. quā quidā attribuebāt Alex. iiij. ꝛ idē in silib⁹. m ¶Apicē. Idē ꝟbū habes. xl. di. nō nos. ibi: Quis eni sanctū dubitet quem apex tāte dignitatis attollit: al's extollit: vt. ī. de conces. p̄bē. c. vl. in p̄n. n ¶A multis. De teste fuit sup h̄ req̄situs ab vniuersitate bonon̄. p nūciū suū ad h̄ missū: discretū virū bone memorie dn̄m Iacobuꝫ de castello. māsionariū bonon̄. q̄ homūcio erat. i. paruus hō corpe. ꝛ itelligas q̄ magn⁹ fuit in hui⁹ iurꝭ scia. Cū pponeret corā papa Bonifacio stās: Bonifacius credēs eū genuflexū monebat eū vt surgeret: ꝛ tunc fe[...] Portuēsem. s. frem Matthe. de aq̄spreta dixisse ad papā: Zache⁹ est. o ¶Dispēdiū. Coartādū fuit. ī. de p̄sc̄p. c. iij. p ¶Teneri. s. inserte in h̄ libro vel reseruate. q ¶Refutari. s. q̄ inse[...]e vel reseruate nō reperienṫ: vt. ī. [...]n fi. pemij. r ¶Publica. iiij. di. erit in fi. Io. an. s ¶Vicecācellariū. tunc: nunc diaconū cardinalē. ti. sancti eustachij. t ¶Doctorē. Hi erant gl'iosi nō solū doctrina legū: sed etiā experiētia rerū: ꝛ tales debēt esse iuris cōpositores C. de no. compo. in prima ꝯsti. v ¶Hmōi. scꝫ editas post volumē Greg. ix. x ¶Cōtrarie. Q̄ð in iure reperiri nō debet: vt. s̄. i pemio Gre. ix. ꝛ. C. de ve. iu. enu. l. tāta y ¶Abbreuiatꝭ. Vt est videre in decre. Gre. ix. ī. de de cl. c. j. q̄ p lōgiora ꝟba extuagabaṫ: ꝛ icipiebat Gūe nob. cū si. z ¶In toto. Vt ptꝫ in decre. Inno. iiij. q̄ icipiebat: Graue nimis q̄ p breuia verba ponīṫ: ne cle. vel mōac. c. ij. ꝛ p decre. q̄ olim icipiebat: sic dilecti. q̄ p breuia ꝟba ponīṫ. ī. de elec. statutū. ꝛ in decre. ī. de testa. c. j. q̄ olī icipiebat Io. frāgia. pa. extuagās Inno. iiij. maxie i tex. ꝛ multe sūt siles. a ¶Mutatis. ī. de rescrip. statutum. b ¶Correctionibus. Vt. ī. ð here. quicūq;. ad fi. vt ibi dicā. Io. an. c ¶Detractiōib⁹ Vt. ī. de resc̄p. c. j. ad fi. ꝛ de restitutionibus. c. ij. ad fi. et dupliꝛ. ī. ð sen. ex. q̄ p̄iculosum: vt in oib⁹ his dicā. d ¶Additiōib⁹ vt. ī. de reg. nō solū: vt ibi dicam. idē eēt videre in decre. ī. de p̄bē. si p clericis pau. ꝛ. ī. de ꝯces. p̄bē. ne captāde. ꝟ. lꝫ. ꝛ i decre. executor. ꝟ. pōt tn̄ habito respectu ad anti quas vnð tracte fuerunt. e ¶Vidim⁹. s̄. de ꝯsang. nō debet. f ¶Correctionē morū. Quia hoc solū bn̄ agiṫ vt vita hoim corrigatur. xxiij. q. v. ꝑdest. ꝛ imperator dicit. Legibus nr̄is mores intēdim⁹ corrigere. C. de se. nup. l. j. ad idē. xlvj. di. c. j. ibi: Ne elatis moribus ꝛc. ꝛ. s̄. ð. vi. ꝛ hone. cle. vt clericoꝝ. g ¶Titulis. Nō rubricas eē autēticas. ad h̄ ð pe. di. j. §. hic aūt s̄. ne se. va. c. j. vt ecce. be. c. j. ff. q̄ð quisq; iur. l. j. (De rubricis hui⁹ voluminis ꝛ legū intellige in rubricis decretorū nō est verū. iij. q. ix. charte. Spe. de disp. et alle. in fi. Io. an.) Itē nota rubricas de textu p q̄ð collige scriptorē q̄ ꝑmisit textū scribere illas ponere debere. h ¶Volumen. Decretaliū. i ¶Senariū. Alibi diciṫ septēnari⁹ numer⁹ est pfect⁹. de pe. di. j. in fi. sūme ꝯ id q̄ð. ī. in glo. seq. no. q̄ pfect⁹ est numerus senari⁹ q̄ p̄cise ꝯstat vel resultat ex oib⁹ ptib⁹ suis aliq̄tis sil' aggregatis. So. septēnari⁹ numer⁹ nō est pfect⁹ nō ob. glo. pal'. sūme: q̄ itelligiṫ ibi pfect⁹. i. multis silibus approbat⁹ in q̄litate numeri septēnarij de q̄ potes videre mlta exempla de cele. mis. c. j. in glo. fi. Hieronym⁹. clari⁹ brixi. k ¶Perfect⁹. vt. xxv. q. iij. c. vno. Sex. n. etatib⁹ mūdi

Correctio morum

An rubrice sint autentice

Addi. Rubrica

Compositores iuris

Sex etates

amus ab ip̄is. Et quas huma
na natura (nouas semper de
a pperās edere formas) lites
q̄tidie inuenire conaṫ. nūc an
b tiquoꝝ declaratione: nūc ꝯo
c nouoꝝ editiōe iuriū ꝑut no/
d bis est possibile reprimamus.
e ¶Sane cū post volumē de/
cretalium a feli. re. Gre. pa.
f ix. pre. no. tam prouide q̄ꜫ vti
g liter compilatū: nonnulle ab
h co et ab alijs romanis ponti.
i k successiue super diuersis dice
rent articlis edite decretales
de quaꝝ aliq̄bus an decreta/
l les existerent: earumq; aucto
ribus dubitabaṫ sollicite in
iudicijs et scholis. Nos ad
m apicē summi pōtificatus sup
na dispositione vocati: sup h̄
n cum instātia req̄siti a multis
ambiguitatē ꝛ in certitudinē
o hmōi dispendiū pluribus af/
ferentez. oīno tollere ac eluci
p dare: q̄ ex decretalib⁹ ip̄is te/
q neri: q̄ue deberēt in posteꝝ re
futari grā suffragāte diuina
r ꝑ vtilitate publica desidera/
biliter affectātes: p venerabi
les fratres nostros Guilelmū
archiep̄m ebredunen̄. ꝛ Berē
garium ep̄m bitereñ. ac dile/
ctū filiū magistrū Richardū
s de senis sancte ro. ec. vicecan
t cellariū iuris vtriusq; docto/
v rē: decretales hmōi diligēti⁹
fecim⁹ recēseri: ꝛ tandē pluri/
bus ex ipsis cum vel tēpales:
aut sibi ip̄is vel alijs iuribus
x ꝯrie: seu oīno supflue viderē
tur penit⁹ resecatis: reliq̄s q̄
y busdā ex eis abbreuiatꝭ ꝛ ali
z a q̄b⁹ in toto vl' in pte mutatis
b multisq; correctionib⁹ detra/
c ctiōibus ꝛ additiōib⁹ ꝑut ex
e pedire vidim⁹ factis in ip̄is:
in vnum librum cum nōnul/
lis nostris ꝯstitutionibus: in
f quibus ad correctionem mo/
rum subditoꝝq; quietē mul/
ta statuuntur salubria: fru/
ctus vberes deo ꝑpitio in do
mo domini allatura: et pluri/
ma in iudicijs ꝛ extra frequē/
tata dubia decidunṫ: redigi
g mādam⁹ ꝛ sub debitis titulis
collocari. ¶Quē librū. v. li
bris alijs dicti voluminis de
cretaliū annectēdū cēsuim⁹ se
h xtū nūcupari: vt idē volumē
i k senariū (q̄ numer⁹ est pfect⁹
libroꝝ illo adiuncto) numeꝝ

cōprehendens: pfectā in reb⁹ agendis formam tribuat ꝛ in
a moribus diſciplinā. Nec ſine
b cā morē predeceſſorū nrōꝝ: q̄
c cū ꝯſtōes aliq̄s ꝓmulgabāt:
nouiter eas mādabāt ſub antiquaꝝ ſerie ſituari omiſimus
in hac pte ſeruare. hec enī fe/
d cimus ne infinitos libros de
ſtrui: et alios non ſine maxi/
e mis diſpēdijs laboribus ꝛ ex
pēſis de nouo fieri oporteret.
f ¶ Uniuerſitati veſtre igit̄ p
aplica ſcripta mādam⁹ q̄ten⁹
g librū hmōi cū multa maturi/
h tate digeſtū: quem ſub bulla
noſtra vobis tranſmittimus:
prompto ſuſcipientes affectu
i eo vtamini de cetero in iudi/
k cijs ꝛ in ſcholis nullas alias
p̄ter illas q̄ inſerunt̄: aut ſpe/
l cialiter reſeruāt̄ in eo decreta
les aut ꝯſtitutiōes a q̄buſcū/
q̃ nr̄is p̄deceſſoribus ro. pō.
m poſt editionē dicti voluminis
promulgatas recepturi vlte/

generatio ꝛ hoīs ſtat⁹ finit̄ vt ibi. Pria enī etas in hoīe eſt īfantia q̄ durat vſq̃ ad. vij. an. Scđa pueritia vſq̃ ad. xiij. vel. xiiij. an. Tertia adoleſcentia vſq̃ ad. xxv. Quarta iuuētus vel virilis etas vſq̃ ad q̄nquaginta. Quinta ſenect⁹ vſq̃ ad. lxx. Sexta abinde: ꝛ dicit̄ ſeniū aliarū etatū ter/minus. C. de ſac. ſanc. ec. vt iter di/

Addicio uinum. (De his hoīs etatib⁹ Ar/ch. j. ō cle. egro. c. vno. Accur. ff. ad l. fal. hereditarū.

Sex gnā/tiões mūdi Jo. an.) Sic et ſex generationes mūdi. Quarum prima vſq̃ ad

Addi. Noe. (In hac fuit inſtitutio et lapſus generis humani. Johannes an.) Scđa vſq̃ ad Abraā.

Addi. (In hac fuit generis humani deſtructio per diluuium ꝛ renouatio.) Tertia vſq̃ ad Da

Addi. uid. (Accur. C. de ſum. tri. inter claras. aliter ponit ſcꝫ vſq̃ ad Moyſen. ꝛ quartā vſq̃ ad dauid. tene cū glo. Jo. an.) Quarta vſq̃ ad tranſmigrationē babylonis. (Floruit lex in hac ſub regibus et prophetis Joħ. an.)

Addi. Quinta vſq̃ ad aduentum chriſti. (Fuit in hac populi captiuatio ꝛ redemptio. Joħ. an.) Sexta vſq̃ ad fi/

Addi. nem ſeculi. (Sub hac humani generis redemptio. Jo. an.). Eſt aūt ad hoc ſi. ā. de cōſan. nō debet. de ꝯſe. di. iiij. de trina. ſed lꝫ ſint bone iſte ſimilitudines nō tn̄ inferunt ipſum ſenariū numerū fore perfectū. vnde dic ſm

Quattuor ſūt gnāti/ones nu/merorum arithmeticos quattuor eſſe generationes numerorum. (Iſidorus li. iij. ety. breuiſſime hec ponit. vj. ꝙ nota. de here. ad nr̄m in Clem. glo. vj. Jo. an.) Prima q̄ incipit ab vno ꝛ durat vſq̃ ad. x. ꝛ dicit̄ iſta numerorū monadicoꝝ: a monos qđ eſt vnū. xvj. q. j. placuit. ij. q2 ab vno īcipit. Scđa dicit̄ decadicoꝝ a decade qđ ē decē. ꝛ durat vſq̃ ad cētū. Tertia dicit̄ heca cētedicoꝝ ꝛ incipit a centū ꝛ durat vſq̃ ad mille. Quarta dicit̄ milledicoꝝ.

Numer⁹ pfect⁹ p/tes aliq̄re a mille incipiēs ꝛ durat vſq̃ in infinitū. Ex his q̄ttuor generib⁹ numeroꝝ eſt reperire alios pfectos paucos tn̄ alios īpfectos. Ex īpfectis eſt repire alios diminutos: alios abundātes. Dicit̄ aūt numerus pfectus q̄ conſtat vel reſultat p̄ciſe ex oībus partibus ſuis aliq̄tis ſimul aggregatis. Eſt ḡ videndū q̄ ſint ptes aliquote: ꝛ ſunt ptes aliquote q̄ aliquotiēs ſumpte reddūt ſuū totū: p̄ciſe. i. nō plus nec min⁹. videħ in ſenario q̄ eſt p̄mus pfectoꝝ: ꝛ ſolus inter monadicos perfectus. nā ſexvicibus vnū ſex ſunt: ter duo ſex ſunt: bis tria ſex ſunt: ab inde nō ſūt ptes aliq̄te: q2 q̄ttuor aliquotiēs ſumpte facerent viij. vel plus. ḡ om̄es ptes aliquote ſunt hec: vnū duo. tria. ſed vnū duo tria faciūt ſex. ergo ſenarius numerus eſt pfectus ſm diffinitiōeꝫ ſupiorē q̄ habet ꝙ numer⁹ pfectus reſultat p̄ciſe ex oībus partib⁹ ſuis aliq̄tis ſimul aggregatis: vide in alio numero pfecto. In genere enī decadicoꝝ alius ꝛ ſolus numerus eſt pfectus. ſ. xxviij. tolle ptes ſcꝫ dimidiā ꝛ circa. ff. de ver. ſig. nomē. q2 vltra dimidiā nō eſſet reperire aliquotas: vt. ā. dixi. xiiij. eſt ps aliquota: q2 bis ſumptū fa. xxviij. xiij. xij. xj. x. ix. viij. nō ſūt ptes aliquote de. xxviij. q2 aliquotiens ſumpte nō inferūt p̄ciſe ſuū totū: ſꝫ plus vel min⁹. Nā. xiij bis ſumptū fa. xxvj. ter ſumptū fa. xxxix. et ſic plus vel minus. et ſic de ſingulis. vij. eſt ps aliquota: q2 quater ſūpta infert ſuū totū. vj. et. v. nō ſunt ptes aliquote. iiij vo eſt ps aliquota: q2 ſepties ſumptū infert ſuuꝫ totū. tria nō eſt pars aliquota ſed duo: ꝛ vnū bn̄ ſunt partes aliquote: q2. xiiij. vicibus duo facit. xxviij. et. xxviij. vicibus vnum fa. xxviij. ergo reſtat ꝙ om̄es ptes aliquote de. xxviij. ſūt. xiiij. vij. iiij. ij. et. j. ſed ex his aliquotis ſimul aggregatis reſultat p̄ciſe totum: q2. xiiij. vij. iiij. ij et. j. faciūt. xxviij ergo ſm diffinitionē ſuperioreꝫ xxviij. ē numer⁹ pfect⁹: et ſic etiā de alijs pfectis. Cōputaui aūt ō iſto vt meli⁹ itelligeret̄ dictuꝫ de ſenario. Ex im/pfectis dixi ꝙ alij ſunt diminuti: de quibus ſolet poni exemplū in octonario. tres enī ſunt ptes aliq̄te de octo. ſcꝫ. iiij. ij. et. j. ſꝫ. iiij. ij. et. j. faciūt. vij. ꝛ ſic eſt ipfectus diminutus. vide in q̄ternario cuius due ſūt ptes aliq̄te. ſcꝫ. ij. et. j. q2 bis. ij. iiij. ꝛ q̄ter vnū. iiij. ſed duo ꝛ vnū faciūt tria. ḡ eſt q̄ternari⁹ numer⁹ ipfect⁹ diminut⁹. ꝛ vide in ix. cui⁹ etiā due tm̄ ſūt ptes aliq̄te. ſ. tria ꝛ vnū. ſꝫ iij. ꝛ. j. faciūt q̄ttuor. ꝛ ſic eſt ipfect⁹ diminut⁹. In ipfecto abūdāti ſolet exēplū poni in duodenario cui⁹ aliq̄te ſūt. vj. iiij. iij. ij. et. j. ſed iſte aliq̄te ſimul aggregate reddūt plus q̄ꝫ totū ſcꝫ. xvj. ḡ eſt impfect⁹ abundās. vide in xx. cuius ptes aliq̄te ſūt. x. v. iiij. ij. ꝛ. j. q. ſimul aggregate reddūt plus q̄ꝫ totū. ſcꝫ. xxij. ꝛ ſic eſt numer⁹ ipfect⁹ abūdans. hec late ꝛ clare cōputādo poſui: vt bn̄ intelligat̄ ħ qđ nō eſt de materia iuriſtaꝝ.

Numerus impfectus

a ¶ Nec ſine. Antipophora. rn̄det enī tacite q̄ſtioni q̄ q̄ri poſſet q̄re non mādabat iſtas decre. poni in antiq̄ cōpilatiōe Gre. ſub ſuis titulis. b ¶ Predeceſſoꝝ. Inno. iiij. ꝛ Gre. x. ſcripſerūt enī hi in ꝓemijs ſuis doctoribus ꝛ ſcholarib⁹ vt decre. q̄s mittebāt ſub ſuis ti. put exp̄mebat̄ in ipis inſeri facerēt. vn̄ q̄dā faciebāt ipas ſcribi in fine tituloꝝ cōpilatiōis Gre. et iſti ſeruabāt mādatū: q̄dā faciebāt de eis volumia: ꝛ iſti nō ſuabāt mādatū ipoꝝ vt hic patꝫ. c ¶ Promulgabāt. Leges inſtituūt̄ cū ꝓmulgant̄. iiij di. ꝯ. leges. d ¶ Infinitos. Oēs. ſ. editos añ hui⁹ libri cōpilationē. e ¶ Laborib⁹. Nō maximos labores eē in libris ſcribēdis. ꝛ eſt ꝯ ſcholares q̄ ſp dū ſūt i ſtudio faciūt ſcribi libros dū laborare deberēt ad ſtudiū. labo/rib⁹ enī talib⁹ ꝛ expēſis parcendū eſt. de do. ꝛ ꝯtu. finē Jo. an. f ¶ Uniuerſitati. ꝯcluſio. g ¶ Maturitate Qō fieri debꝫ: vt. xxxv. q. ix. aplice. ꝛ. ā. ō reſcr. ad audientiā. j. h ¶ Bulla. Ars nō credit̄ mādatū principis. vt. xcvij. di. nobiliſſim⁹: vbi de ħ. ꝛ. C. de mā. pn̄. l. vna. i ¶ De cetero. Cōſtitutio ḡ reſpicit futura. q̄d ō pēdētib⁹ dicā. j. de elec. lꝫ canon. qñ incipiāt ligare cōſtōnes hui⁹ ſexti li. dicā i fi. ſexti li. ſup data. k ¶ Scholis. ħ expone vt nō. in ꝓemio Gre. l ¶ Reſuant̄. Sic decre. exije q̄ ſeminat. reſeruata. j. de v. ſig. ꝛ ꝯſtōnes oēs edite ſup negocio heretice prauitatis nō ꝯtrie ꝯſtitutōib⁹ hui⁹ libri ſexti: vt. j. de here. c. vl. in fi. idē poſſet dici ō reuocatorijs de q̄b⁹. j. de p̄bē. c. pe. ꝛ antepe. ꝛ de ꝯceſ. p̄bē. c. vl. Jo. an. m ¶ Voluminis. ſ. cōpilatiōis Greg. ix. ꝛ ſic

Nō ꝯ ſcho/lares ſcribē/tes ſemp